समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

নৱম শ্ৰেণীৰ বাবে

অৰ্থনীতি বিজ্ঞান

পাঠ - ১

অৰ্থনীতিৰ মৌলিক বিষয়সমূহ

অংশ – ৪

দীপিমণি দত্ত

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৮. যোগান (Supply)

মজুত

যোগান

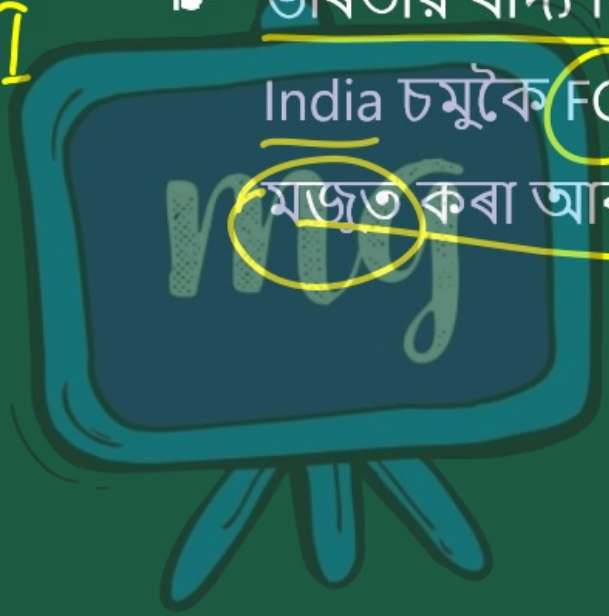
- উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ যি অংশ বিক্ৰীৰ উদ্দেশ্যে বজাৰলৈ অনা হয়, সেই অংশক যোগান বুলি জনা যায়।
- আমাৰ দেশত বজাৰত সামগ্ৰী যোগান ধৰাৰ বাবে এটা যোগান বিভাগ আছে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

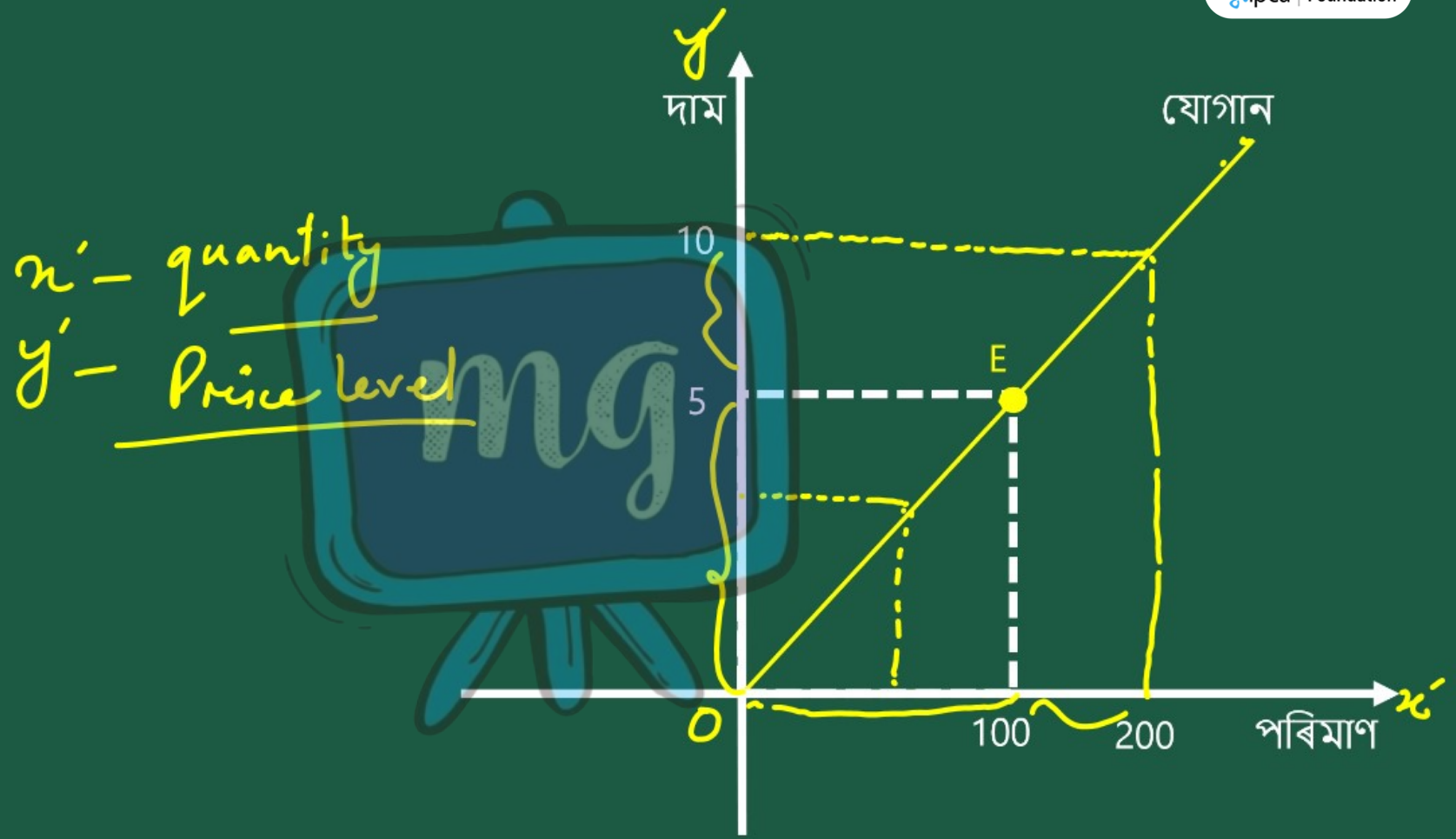
- ইয়াৰ বিভাগীয় মন্ত্রীও থাকে।
- ভাৰতীয় খাদ্য নিগম (Food Corporation of India চমুকৈ FCI) হৈছে এটা দেশখনত খাদ্য মজুত কৰা আৰু যোগান ধৰা এটা সংস্থা।

FCI

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৯. বজাৰ (Market)

- সাধাৰণ অর্থত বজাৰ বুলি ক'লে এখন ঠাইক বুজায় য'ত বস্তুৰ ক্রয়-বিক্রয় কৰা হয়।
- কিন্তু অর্থবিজ্ঞানত বজাৰে কেৱল কোনো এখন নির্দিষ্ট ঠাইকেই নুবুজায়।
- অর্থবিজ্ঞানত বজাৰ বুলি ক'লে এনে এটা ব্যৱস্থাক বুজায় য'ত এক নির্দিষ্ট সময়ত এক নির্দিষ্ট দৰত কোনো এটা বস্তুৰ গ্রাহক (ক্রেতা) আৰু বিক্রেতাৰ মাজত প্রত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে কিনা-বেচা হয়।

☛ উদাহৰণস্বৰূপে গুৱাহাটীৰ ফাচী বজাৰ, পাণবজাৰ, শ্বপিং মল আদি কিছুমান সচৰাচৰ বজাৰ। কিন্তু ষ্টক বজাৰ, অনলাইন বজাৰ আদিও কিছুমান বজাৰৰ উদাহৰণ।

অনলাইন বজাৰ

Shares

Equity Market

ষ্টক বজাৰ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১০. মূলধন (Capital)

পুনৰ উৎপাদনৰ কামত

- উৎপাদনৰ উপায় বা আহিলাই হৈছে মূলধন।
- অৰ্থাৎ উৎপাদনৰ সেই অংশটোক মূলধন বুলি কোৱা হয় যিবোৰ পুনৰ উৎপাদনৰ কামত ব্যৱহাৰ কৰা হয়।
- উদাহৰণস্বৰূপে খাদ্যশস্য উৎপাদনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা এডৰা মাটি বা ট্ৰেক্টৰখন হৈছে মূলধন, কাপোৰ উৎপাদনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা তাঁতশাল, চিলাই মেচিন আদি যন্ত্ৰপাতিসমূহ মূলধন।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১১. সঞ্চয় (Savings)

- আয়ৰ যি অংশ ভোগ কার্যত ব্যয় কৰা নহয় তাকে সঞ্চয় বুলি কোৱা হয়।
- সেয়েহে, আয় = ভোগ ব্যয় + সঞ্চয় বুলি কোৱা হয়।
- সঞ্চয় হৈছে মূলধন সৃষ্টিৰ এটা ভাল উপায়।

আয়(Y) = C + S

S = Y - C

= আয় - উপভোগ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১২. বিনিয়োগ (Investment)

- মূলধন যেতিয়া উৎপাদন কার্যত ব্যৱহাৰ কৰা হয় তাকে বিনিয়োগ বোলে।
- মূলধন হৈছে এক মজুত (Stock) ধাৰণা আৰু বিনিয়োগ (Investment) হ'ল এক প্ৰৱাহ (Flow) ধাৰণা।
- বেংকত এক লাখ টকা মজুত থাকিলে সি মূলধন হ'ব।

Stock - Savings

Investment - flow

- যেতিয়া এই টকাৰে যন্ত্রপাতি কিনি বস্তু উৎপাদনৰ এটা কাৰখানা প্রতিষ্ঠা কৰা হ'ব তেতিয়া ই 'বিনিয়োগ' কৰা হ'ব।
- এই বিনিয়োগৰ পৰা নিয়মিত উৎপাদন আৰু উপার্জন হ'ব।
- সেয়ে ইয়াক প্রবাহ বোলা হৈছে।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১৩. ৰাষ্ট্ৰীয় আয় (National Income)

এটা বিত্তীয় বৰ্ষ
↓
উৎপাদন

☛ এখন দেশৰ এটা নিৰ্দিষ্ট বিত্তীয় বৰ্ষ (Financial Year)ত যি দ্ৰব্য বা সেৱা সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা হয় তাৰ মুদ্ৰা মূল্যই হৈছে ৰাষ্ট্ৰীয় আয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১৪. জনমূৰি আয় (Per-capital Income)

☛ এখন দেশৰ মুঠ ৰাষ্ট্ৰীয় আয়ক দেশখনৰ জনসংখ্যাৰে ভাগ কৰিলে যি মান পোৱা যায় তাকে দেশখনৰ জনমূৰি আয় বুলি কোৱা হয়। অৰ্থাৎ

$$\text{জনমূৰি আয়} = \frac{\text{ৰাষ্ট্ৰীয় আয়}}{\text{দেশৰ মুঠ জনসংখ্যা}}$$

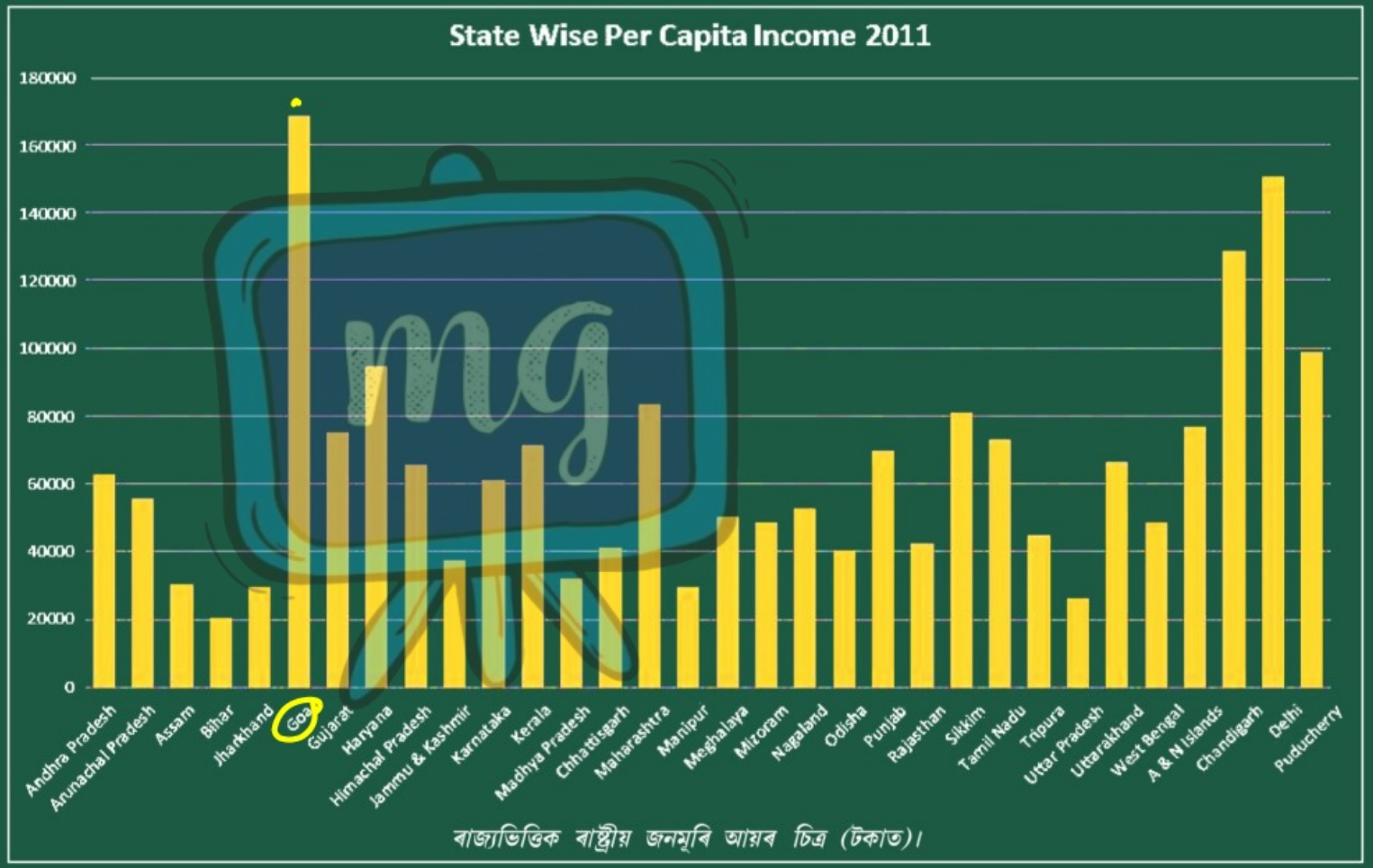
समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

Goa – 2024

Recent

Sikkim

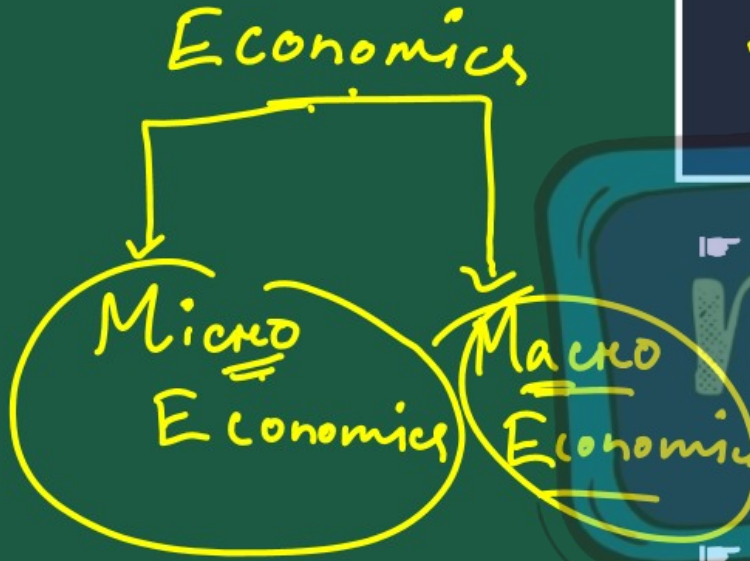

ৰাজ্যভিত্তিক ৰাষ্ট্ৰীয় জনমূৰি আয়ৰ চিত্ৰ (টকাত)।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

ব্যষ্টিবাদী (সূক্ষ্ম) আৰু সমষ্টিবাদী (স্থূল) অৰ্থনীতি

- অৰ্থবিজ্ঞানৰ বিষয় আৰু সমস্যা অনুধাৱন আৰু বিশ্লেষণৰ বাবে দুটা নির্দিষ্ট পদ্ধতি আছে।
- এই দুটা পদ্ধতি হ'ল ব্যষ্টিবাদী অৰ্থনৈতিক বিশ্লেষণ আৰু সমষ্টিবাদী অৰ্থনৈতিক বিশ্লেষণ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

Micro
Greek
Mikros
Small
সূক্ষ্ম
ক্ষুদ্ৰ

1. ব্যষ্টিবাদী অর্থনীতি (Micro economics)

- ক্ষুদ্র অর্থনীতি শব্দটো গ্রীক শব্দ 'Mikros' অর্থাৎ 'সৰু' আৰু শব্দটোৰ পৰা আহিছে
- গ্রাহক, উৎপাদক বা উৎপাদনশীল উদ্যোগ, বজাৰ, পাওনাদাৰ, সঞ্চয়কাৰীৰ আচৰণ ক্ষুদ্র অর্থনীতিত অন্তর্ভুক্ত কৰা হৈছে।
- ক্ষুদ্র অর্থনীতিত ব্যক্তি বা সংস্থাৰ অর্থনৈতিক আচৰণৰ বিষয়ে ব্যক্তিগতভাৱে আলোচনা কৰা হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ-

☛ ব্যক্তিগত চাহিদা

Individual Demand

☛ ব্যক্তিগত যোগান

Supply এজন নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিৰ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ-

☛ উপভোক্তাৰ ৰুচি

choice

Individual choice

☛ এখন বজাৰ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

Macro
|
Greek
↓
Makros
বৃহৎ

2. সমষ্টিবাদী অর্থনীতি (Macro-Economics)

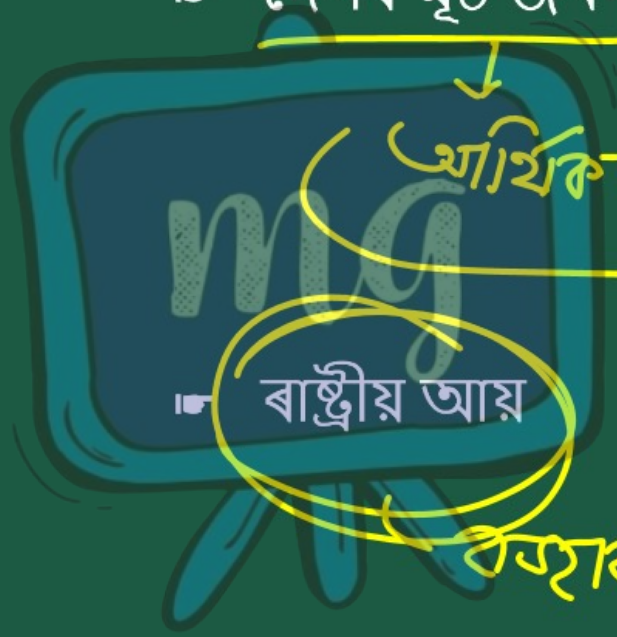
- সামষ্টিক অর্থনীতি' গ্রীক শব্দ 'Makros'ৰ পৰা আহিছে যাৰ অর্থ হৈছে 'বৃহৎ'।
- এখন দেশৰ সামগ্রিক আচৰণ বা সকলো গ্রাহক, উৎপাদক আদিৰ আচৰণ সামষ্টিক অর্থনীতিৰ বিষয়ত অন্তর্ভুক্ত কৰা হয়।
- এখন দেশৰ জনসংখ্যা, কর্মসংস্থাপন, উদ্যোগীকৰণ, কৃষি আদিৰ অধ্যয়ন সামষ্টিক অর্থনীতিৰ অন্তর্ভুক্ত।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ-

- দেশৰ মূঠ জনসংখ্যা
- ৰাষ্ট্ৰীয় আয়

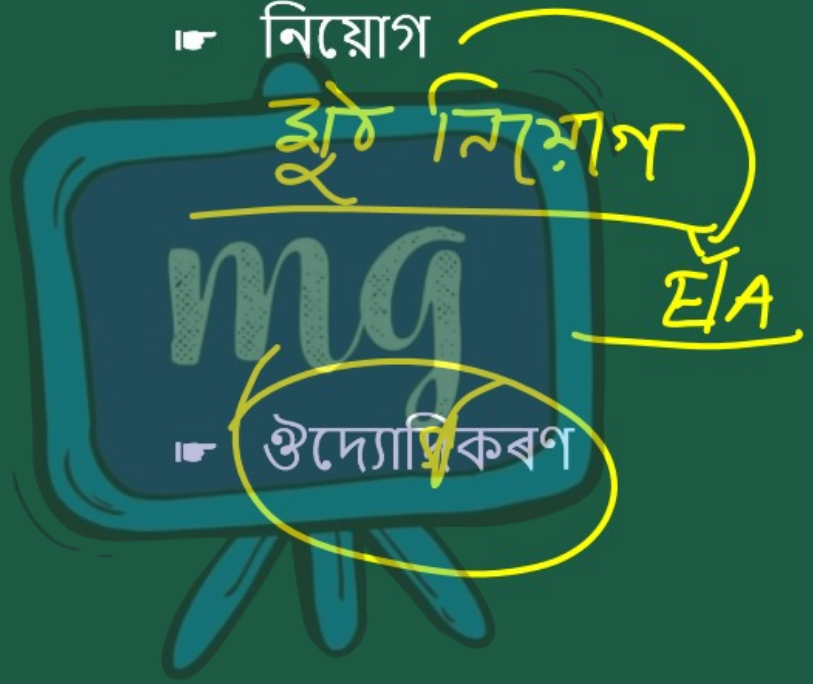
আৰ্থিক কাৰ্যবলী

বজাৰ মূলক মূল্য

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ-

মূল্যায়ন

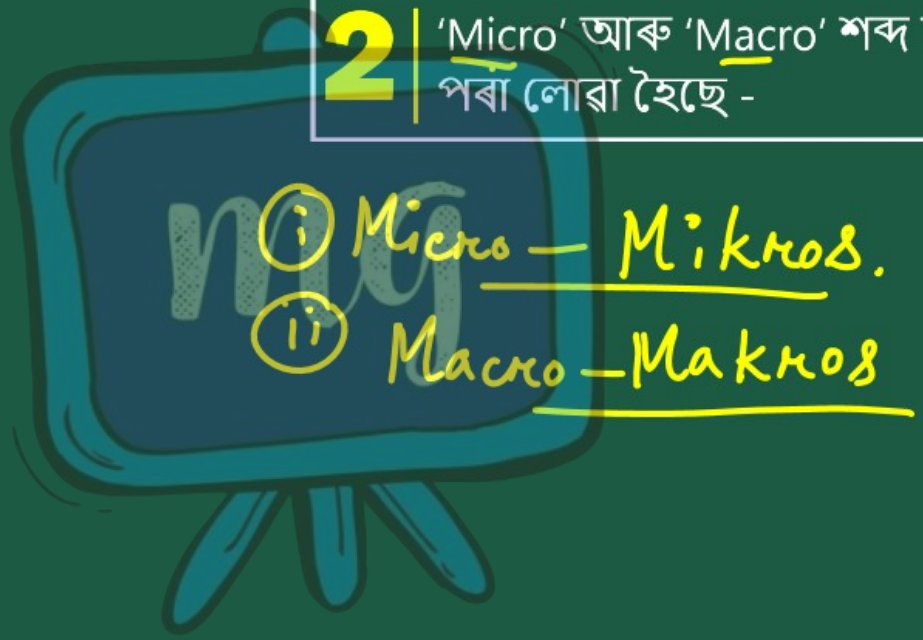

1 | জনমূৰি আয় (PCI) = ৰাষ্ট্ৰীয় আয় (NI) / মুঠ দেশৰ জনসংখ্যা

মূল্যায়ন

2 | ‘Micro’ আৰু ‘Macro’ শব্দ দুটা কোন দুটা শব্দৰ পৰা লোৱা হৈছে -

মূল্যায়ন

2 | অনা-অর্থনৈতিক কল্যাণৰ এটা উদাহৰণ দিয়া -

